

SKÄRGÅRDS RAPPORT

VÄLFÄRD OCH UTVECKLING
- FÖR EN LEVAND E SKÄRGÅRD



GÖTEBORG

LÅT SKÄRGÅRDEN LEVA.....	3
KRISTDEMOKRATERNA VILL	4
1. Skärgårdstrafik och resande.....	5
2. Turism, båtliv, friluftsliv och en ren skärgård	6
3. Parkering	8
4. Byggnation och detaljplanearbete	9
5. Skärgårdsråd och skärgårdssamordnare	11
6. Skola.....	12
7. Omsorg om äldre	13
8. Föreningsliv	14
9. Maritima näringar	15
10. Beredskap och säkerhet.....	16

LÅT SKÄRGÅRDEN LEVA

Göteborg är en stad vid havet. Närheten till vattnet präglar stadens identitet, historiskt, ekonomiskt och socialt. Ingenstans blir detta så tydligt som i Göteborgs södra skärgård. Här möts havet, näringslivet och människors vardag i en levande helhet.

Södra skärgården är en av Göteborgs största tillgångar. Den är en plats för livskvalitet, företagande och gemenskap, men också ett av stadens mest uppskattade besöksmål. Här finns starka maritima näringar, ett aktivt föreningsliv och en vardag nära naturen. Samtidigt bär skärgården på ett arv av fiske, sjöfart och handel som fortfarande präglar området.

Mycket fungerar väl. Sysselsättningen är hög, engagemanget starkt och livskvaliteten för många mycket god. Men skärgården har också sina utmaningar. De geografiska förutsättningarna innebär begränsningar som i flera avseenden liknar glesbygdens, med beroende av transporter, sårbar infrastruktur och särskilda behov inom välfärden.

Utgångspunkten för denna rapport är att skärgården ska utvecklas med omsorg. Södra skärgården ska ges förutsättningar att nå sin fulla potential som en levande del av Göteborg, året runt. Utvecklingen ska ske varsamt och långsiktigt, med respekt för både naturen och de människor som bor och verkar här. För Kristdemokraterna handlar detta om balans. Människor ska kunna bo, arbeta och leva i skärgården, samtidigt som vi välkomnar besökare och stärker besöksnäringen. En levande skärgård förutsätter att dessa perspektiv går hand i hand.

Göteborg är samtidigt Nordens största hamnstad, med ett öppet hav och ett stort beroende av fungerande transporter, handel och energi. I en tid av ökad osäkerhet i omvärlden blir detta allt viktigare. Skärgården är inte bara en plats för boende och rekreation, utan också en del av stadens och landets infrastruktur och beredskap.

Därför behöver utvecklingen av skärgården också ske med ett tydligt fokus på säkerhet och robusthet. Det handlar om att säkerställa fungerande transporter, tillgång till samhällsservice och en beredskap som klarar både vardagens påfrestningar och mer allvarliga kriser. Skärgårdens särskilda läge gör den mer sårbar, men också strategiskt viktig.

Vår politik tar sin utgångspunkt i människovärdet. Varje människa är unik och har rätt att få sina behov tillgodosedda. Ingen ska lämnas efter och ingen ska hållas tillbaka. Det innebär att samhället ska finnas där när det behövs, men också att lokalt engagemang, civilsamhälle och företagande ska ges utrymme att växa.

Denna rapport fokuserar på det som Göteborgs stad kan påverka. Förslagen är konkreta och genomförbara, med fokus på kommunens ansvar för infrastruktur, välfärd och samhällsplanering. Samtidigt påverkas skärgårdens utveckling också av beslut på andra nivåer, vilket ligger utanför denna rapports ramar.

Vår ambition är tydlig. Låt skärgården leva, och utvecklas med omsorg.

KRISTDEMOKRATERNA VILL

- att skärgårdstrafiken utvecklas med fler avgångar, högre kapacitet och ökad robusthet året runt
- att stärka turism, båtliv och friluftsliv i skärgården, samtidigt som utvecklingen sker hållbart och med omsorg om miljön
- att säkerställa goda parkeringsmöjligheter för boende, verksamma och besökare, med särskilt fokus på Saltholmen
- att möjliggöra varsam utveckling och ökat bostadsbyggande i skärgården genom mer flexibla planprocesser
- att inrätta ett skärgårdsråd och en skärgårdssamordnare för att stärka skärgårdens röst i stadens beslut
- att värna och stärka skolan i skärgården så att barn kan gå i skola nära hemmet med hög kvalitet
- att utveckla äldreomsorgen i skärgården så att fler kan bo kvar med trygghet, värdighet och valfrihet
- att stärka föreningslivet och förbättra förutsättningarna för barn och ungas fritid i skärgården
- att förbättra villkoren för företagande och utveckla de maritima, blå och gröna näringarna
- att stärka säkerhet och beredskap i skärgården genom robust infrastruktur, fungerande transporter och ökad samverkan

1. SKÄRGÅRDSTRAFIK OCH RESANDE

Skärgårdstrafiken ska vara robust, tillgänglig och hållbar. Den ska klara hög kapacitet, stora säsongsvariationer och fungera även under svåra väderförhållanden. I södra skärgården, där alternativa transportslag i praktiken saknas, är en välfungerande sjöburen kollektivtrafik avgörande. Trafiken ska möta stadens miljökrav genom ökad elektrifiering och fossilfrihet, samtidigt som den är kostnadseffektiv ur ett livscykelperspektiv. Fler och tätare turer är en central del i att uppnå detta.

Saltholmen bör även framöver vara den huvudsakliga ankerpunkten för skärgårdstrafiken. Samtidigt finns det skäl att komplettera med ytterligare ankerpunkter för att stärka tillgängligheten och avlasta befintlig infrastruktur. För att möta framtidens behov krävs en säkrad och tillgänglighetsanpassad infrastruktur vid Saltholmen, liksom utvecklingen av moderna och effektiva knutpunkter.

Redan idag är såväl vägnätet som kollektivtrafiken till och från Saltholmen hårt belastade, med särskilt högt tryck under sommarsäsongen. Med ökade möjligheter till utveckling i skärgården kommer denna belastning att öka ytterligare om inga åtgärder vidtas.

Båttrafiken från Stenpiren har visat sig vara ett viktigt komplement och bör utvecklas vidare. Kristdemokraterna vill se fler avgångar, särskilt under pendlingstid, och en fortsatt satsning på trafik året runt. Även älvtrafiken bör utvecklas västerut, med tydliga bytespunkter mot både södra och norra skärgården, exempelvis vid Saltholmen och Arendal.

I takt med att skärgården utvecklas kommer behovet av förbättrade kommunikationer att öka. Utöver trafik till och från Stenpiren samt en utvecklad älvtrafik bör även andra möjliga ankerpunkter analyseras. I dagsläget saknas tillräcklig kunskap om vilka platser som är mest lämpliga, och Kristdemokraterna anser därför att en sådan utredning bör initieras.

En fungerande skärgårdstrafik handlar inte bara om personresor utan också om varu- och godstransporter. För att skärgården ska kunna leva och utvecklas krävs en gods- och fraktrafik som möter lokala behov, med rimliga och förutsägbara taxor. Det är avgörande för näringsidkare att kunna bedriva konkurrenskraftig verksamhet, för boende att få vardagen att fungera och för unga att ha möjlighet att etablera sig i skärgården.

Cykelresor till och från södra skärgården behöver också underlättas. I dagens trånga trafikmiljö riskerar cykeln att prioriteras ned. Genom förbättrad skyltning, tydligare uppmärkning av cykelbanor och fler cykelparkeringar i anslutning till hamnarna kan cyklingen stärkas som ett attraktivt färdssätt.

Kristdemokraterna föreslår därför:

- att Saltholmen fortsatt ska vara huvudankerpunkt för skärgårdstrafiken
- att en utredning tillsätts för att identifiera ytterligare lämpliga ankerpunkter på fastlandet, med god tillgång till parkering
- att fler och tätare turer införs i skärgårdstrafiken, särskilt under pendlingstid och högsäsong
- att säkerställa en väl fungerande gods- och fraktrafik till skärgården med rimliga taxor
- att cyklingen till och från södra skärgården förbättras genom bättre skyltning, uppmärkning och fler cykelparkeringar i hamnmiljöer

2. TURISM, BÅTLIV, FRILUFTSLIV OCH EN REN SKÄRGÅRD

Göteborgs skärgård är ett av Sveriges mest attraktiva och välbesökta turistmål. Besöksnäringen är viktig både för Göteborg som helhet och för skärgårdens lokala ekonomi. Samtidigt måste utvecklingen ske med hänsyn till de som bor och verkar i området. Turismen ska stärkas – men på ett hållbart sätt, där naturvärden och livskvalitet värnas.

Skärgården ska fortsatt marknadsföras som den unika och naturnära miljö den är. För att kunna ta emot fler besökare krävs dock att satsningar på marknadsföring följs av investeringar i infrastruktur. Annars riskerar både miljön och upplevelsen att försämrats. Det handlar om allt från framkomlighet och service till avfallshantering och underhåll av gemensamma miljöer.

Båtlivet är en central del av skärgårdens identitet och attraktionskraft, både för boende och besökare. För att möjliggöra ett levande och tillgängligt båtliv behöver förutsättningarna utvecklas, exempelvis genom bättre tillgång till förtöjningsplatser, servicefunktioner och tankmöjligheter.

En konkret och viktig fråga är tillgången till toaletter. Det kan framstå som en mindre fråga, men är i praktiken avgörande för både miljö, trivsel och besöksupplevelse. Kristdemokraterna vill se en tydligare strategi där staden, i samverkan med lokala aktörer såsom föreningar och näringsliv, möjliggör fler och bättre toalettlösningar. Det kan handla om investeringar, driftstöd eller samarbetsformer där befintliga resurser nyttjas mer effektivt.

Samtidigt är en ren och välskött skärgård en grundförutsättning för både friluftsliv och turism. Plast i haven är ett allvarligt problem – både globalt och lokalt. I Göteborgs skärgård märks detta tydligast genom nedskräpade stränder, vilket påverkar både djurliv, natur och människors upplevelse av området.

Det finns därmed både miljömässiga och ekonomiska skäl att kraftfullt motverka nedskräpning. På lång sikt krävs minskad plastanvändning och bättre återvinning. Här och nu behövs dock en väl fungerande strandstädning och effektiva system för att ta hand om det avfall som driver i land.

Samtidigt behöver möjligheterna till hållbar avfallshantering förbättras i skärgården. I dag används återvinningspråmen längs Norra Älvstranden som en flytande återvinningscentral där göteborgare kan lämna bland annat grovavfall, elektronik och farligt avfall. Kristdemokraterna ser att denna pråm också skulle kunna användas och göra nytta i skärgården, där tillgängligheten till återvinningscentraler ofta är begränsad. En återvinningspråm i skärgården skulle kunna underlätta för både boende och besökare att göra rätt, minska nedskräpningen och bidra till en renare och mer hållbar marin miljö.

Även ideella krafter kan spela en viktig roll i städningsarbetet. Kristdemokraterna ser mycket positivt på det engagemang som finns och menar att det offentligas uppgift är att stödja och underlätta för dessa insatser. Initiativ som Strandstädarkartan är goda exempel på hur samverkan kan bidra till bättre resultat.

Samtidigt har kommunen ett eget ansvar. Under sommarmånaderna genomförs strandstädning av stadens medarbetare, men mängden skräp som samlas in visar att insatserna behöver förstärkas. För att möta det ökade besöksstrycket behöver resurser tillföras – både för strandstädning, avfallshantering och övrig service. Vi ser också en möjlighet att kombinera detta med feriearbeten för ungdomar, vilket bidrar både till en renare miljö och till att ge unga en värdefull första erfarenhet av arbetslivet.

En ren och välfungerande skärgård är avgörande – för miljön, för de boende och för besöksnäringen.

Kristdemokraterna föreslår därför:

- att satsningar på turism i skärgården alltid kombineras med investeringar i infrastruktur
- att skapa bättre förutsättningar för båtlivet genom fler förtöjningsplatser, servicefunktioner och tankmöjligheter
- att fler långsiktigt hållbara toalettlösningar etableras i skärgården

- att samarbetsformer utvecklas mellan staden, föreningar och näringsliv för drift och finansiering av servicefunktioner
- att möjligheterna att tillföra resurser för att hantera ökat besöksstryck ses över, särskilt under högsäsong
- att Återvinningspråmen nyttjas i skärgården
- att strandstädningen i skärgården förstärks, särskilt under sommarsäsongen
- att stadsmiljöförvaltningen öronmärker pengar för strandstädning med hjälp av feriearbetande ungdomar
- att samverkan med ideella krafter inom strandstädning fortsatt utvecklas och stärks

3. PARKERING

Parkering för boende och verksamma i Södra skärgården är en återkommande och central fråga. Eftersom möjligheten att parkera vid den egna fastigheten saknas i skärgården är goda parkeringsmöjligheter på fastlandet – främst vid Saltholmen och Långedrag – en nödvändighet.

För den som bor i eller verkar i skärgården är parkeringen en integrerad del av hela reskedjan. Förutsägbarhet är avgörande för att vardagen ska fungera, och tillgång till en egen, fast parkeringsplats skapar den trygghet som krävs. Ju mer osäker och otydlig parkeringssituationen blir, desto svårare blir det att få livspusslet att gå ihop – vilket i förlängningen riskerar att hämma skärgårdens utveckling.

Frågan om parkering vid Saltholmen har samtidigt utretts under lång tid och i flera omgångar. Återkommande slutsatser pekar på behovet av både ett mer effektivt nyttjande av befintliga ytor och ett tillskott av nya parkeringsplatser. Mot denna bakgrund finns det skäl att nu gå från ytterligare utredningar till att pröva konkreta lösningar som kan ge ett tydligt kapacitetstillskott.

Ett sådant alternativ är att uppföra ett parkeringshus vid Saltholmen. Tidigare underlag visar att detta är en åtgärd som kan ge ett betydande tillskott av parkeringsplatser med relativt begränsad påverkan på logistiken i området. Ett parkeringshus kan dessutom utformas så att det samnyttjas effektivt och kompletteras med andra funktioner, vilket stärker platsens användbarhet för både boende, verksamma och besökare. Även andra lösningar, såsom att förlägga den så kallade P-arken nära Saltholmen, bör övervägas som ett sätt att snabbt öka kapaciteten.

Samtidigt finns behov av att minska trycket på Saltholmen. En utvecklad kollektivtrafik till Stenpiren samt en utbyggd älvtrafik, med tydliga bytespunkter, kan bidra till att avlasta både parkeringarna och bilberoendet. Kompletterande parkeringsmöjligheter vid andra målpunkter, exempelvis Klippan, kan vara ett värdefullt tillskott – särskilt för besökare, även om det inte fullt ut ersätter behovet för boende.

Kristdemokraterna anser att tillgången till fasta parkeringsplatser för boende i Södra skärgården är en grundförutsättning för en levande och växande skärgård. Därför behöver parkeringskapaciteten byggas ut. Enligt kommunens bedömningar finns utrymme för ytterligare parkeringsplatser i området kring Saltholmen, och detta bör tas tillvara. Möjligheten att uppföra ett parkeringshus bör också utredas, för att skapa fler platser för boende, verksamma och besökare.

Vidare bör fler angoringspunkter för skärgårdstrafiken utredas, särskilt på platser där det finns goda parkeringsmöjligheter. Detta kan bidra till att minska belastningen på Saltholmen och skapa ett mer robust och flexibelt system.

Kristdemokraterna föreslår därför:

- att tillgången till fasta parkeringsplatser för boende i Södra skärgården säkras
- att ett parkeringshus vid Saltholmen uppförs.

att fler angoringspunkter för skärgårdstrafiken utreds, särskilt där god tillgång till parkering finns

4. BYGGNATION OCH DETALJPLANEARBETE

För Kristdemokraterna är det en grundläggande utgångspunkt att samhället byggs underifrån – av människor, familjer och lokala initiativ. Äganderätten är en bärande princip. Den som äger sin fastighet ska i grunden ha goda möjligheter att utveckla den, så länge det inte sker på bekostnad av andra eller allmänna intressen.

Göteborgs Stad har en översiktsplan och en utbyggnadsstrategi som anger hur staden ska växa och vilka områden som prioriteras för nybyggnation. Det är nödvändigt i en växande stad. Samtidigt har strategin i praktiken lett till att områden utanför de prioriterade zonerna – däribland Södra skärgården – fått stå tillbaka. Resultatet är att utveckling bromsas, trots att det finns både vilja och potential.

Kristdemokraterna har under lång tid lyft behovet av att stärka utvecklingen i Södra skärgården. Under förra mandatperioden föreslog vi konkret att en strategisk plan för skärgårdens framtida utveckling skulle tas fram. Det uppdrag som följde resulterade dock enbart i en förstudie, och arbetet avslutades därefter utan att leda till konkreta planeringsåtgärder.

Förstudien visade tydligt på flera strukturella hinder för utveckling: riksintresse för totalförsvaret som begränsar byggnation, föråldrade byggnadsplaner som försvårar klassisk skärgårdsarkitektur samt betydande brister i trafik- och mobilitetslösningar. Den pekade också på möjliga vägar framåt, där en kombination av nya detaljplaner och en lokal utvecklingsplan för samverkan bedömdes som mest ändamålsenlig. Trots detta har arbetet inte drivits vidare.

Detta behöver förändras. Skärgården ska inte betraktas som ett område som undantas från utveckling, utan som en levande del av Göteborg med egna förutsättningar och möjligheter.

Samtidigt kvarstår det kommunala planmonopolet som en praktisk begränsning. Mindre detaljplaner – så kallade "frimärksplaner", som ofta är nödvändiga i skärgårdsmiljö – hamnar i dag långt bak i prioriteringsordningen. Det innebär att enskilda initiativ, trots att de är väl genomarbetade och förenliga med översiktsplanens intentioner, sällan realiserar.

Därför vill vi stärka möjligheten till privat initiativ i planprocessen, men också säkerställa att dessa initiativ faktiskt hanteras skyndsamt. Privat initiativrätt innebär att den som vill utveckla ett område själv kan ta fram underlag och initiera en detaljplan. Kommunen behåller det demokratiska beslutsfattandet, men processen öppnas upp för fler aktörer – och måste samtidigt kompletteras med tydliga tidsramar och prioriteringsprinciper.

För skärgården är detta särskilt viktigt. Mindre aktörer, fastighetsägare och lokala initiativ är ofta de som driver utvecklingen. En mer flexibel och tillgänglig planprocess kan möjliggöra projekt som annars inte blir av.

Det behövs också ett tydligt politiskt ansvarstagande för att driva frågan framåt. Det budgetuppdrag som getts till Business Region Göteborg att arbeta med skärgårdens utveckling bör följas upp och konkretiseras, så att det leder till faktiska planerings- och investeringsbeslut – inte ytterligare utredningar.

Samtidigt är rörligheten på bostadsmarknaden avgörande för att fler ska kunna bo och verka i skärgården. I dag bidrar reavinstbeskattningen till att människor – inte minst äldre – bor kvar i bostäder som inte längre motsvarar deras behov. Det hämmar flyttkedjor och gör det svårare för nya hushåll att etablera sig. Kristdemokraterna vill därför se en successiv avveckling av reavinstskatten, där skatten trappas ned efter några års ägande och på sikt tas bort.

Regeringens reformerade strandskydd är ett välkommet steg i rätt riktning, där bättre möjligheter att bygga nära vatten kombineras med fortsatt skydd av värdefull natur. Denna utveckling bör fortsätta med särskilt fokus på skärgårdens förutsättningar.

Kristdemokraterna vill se en skärgård som växer varsamt men tydligt – där lokalt engagemang tas tillvara och där fler får möjlighet att bo, leva och verka.

Kristdemokraterna föreslår därför:

- att Göteborgs Stad aktivt verkar för att införa privat initiativrätt i planprocessen, kombinerat med tydliga tidsramar för handläggning

- att särskilda prioriteringsprinciper införs för mindre detaljplaner ("frimärksplaner") i områden som Södra skärgården
- att staden genomför nästa steg baserat på den tidigare förstudien, genom att ta fram både nya detaljplaner och en lokal utvecklingsplan för samverkan
- att en strategisk plan för Södra skärgårdens utveckling återupptas och fullföljs, med tydligt politiskt ägarskap och genomförandeansvar

att staden aktivt uppmuntrar och möjliggör för externa aktörer att bidra i planarbetet, inklusive genom vägledning och stöd i tidiga skeden

5. SKÄRGÅRDSRÅD OCH SKÄRGÅRDSSAMORDNARE

Skärgården har, genom sitt geografiska läge och sina begränsade kommunikationsmöjligheter, särskilda förutsättningar som skiljer sig från övriga Göteborg. Dessa förutsättningar behöver få genomslag i stadens styrning och prioriteringar.

I tidigare stadsdelsorganisationer fanns bättre möjligheter att ta hänsyn till lokala behov. I den nuvarande organisationen, där skärgården ingår i ett större stadsdelsområde, har dessa perspektiv successivt fått mindre utrymme. Risken är att skärgårdens unika utmaningar – kopplade till transporter, service och välfärd – inte får tillräcklig uppmärksamhet.

Det finns idag forum för dialog, såsom den så kallade Ö-dialogen. Erfarenheterna visar dock att denna i stor utsträckning saknar tydlig struktur, mandat och koppling till stadens beslutsfattande. Därmed riskerar dialogen att bli ett forum för informationsutbyte snarare än ett verktyg för faktisk påverkan och uppföljning. Det finns därför behov av att stärka formerna för inflytande och säkerställa att identifierade behov också leder till konkreta åtgärder.

Mot denna bakgrund anser vi att skärgårdens perspektiv behöver stärkas på stadsövergripande nivå. Ett sätt att göra detta är att inrätta ett särskilt skärgårdsråd med uppdrag att lyfta, bevaka och samordna frågor som rör skärgården. Rådet bör organisatoriskt tillhöra kommunstyrelsen eller stadsledningskontoret för att få tillräcklig tyngd och genomslag.

Skärgårdsrådet bör inte enbart vara ett dialogforum, utan också ges en tydlig funktion i stadens beslutsprocesser, exempelvis som remissinstans i ärenden som berör skärgården. På så sätt säkerställs att skärgårdens perspektiv beaktas tidigt och konsekvent.

Rådet kan fungera som en viktig länk mellan boende, verksamheter och stadens beslutsfattande. Liksom i stadens pensionärs- och funktionshinderråd bör relevanta intresseorganisationer och lokala företrädare ges möjlighet att delta. För att säkerställa legitimitet och representativitet behöver formerna för hur ledamöter utses utredas särskilt, med utgångspunkt i skärgårdens olika öars förutsättningar och behov. För att säkerställa att arbetet får verklig effekt krävs också en tydlig operativ funktion. Därför vill vi också inrätta en skärgårdssamordnare med ett samlat ansvar för att driva, samordna och följa upp skärgårdsfrågor inom stadens organisation. Samordnaren bör organisatoriskt placeras tillsammans med skärgårdsrådet och ha ett nära samspel med detta. Samordnaren ska fungera som en länk mellan förvaltningar, politisk ledning och skärgårdens invånare och aktörer, samt säkerställa att skärgårdens perspektiv beaktas i relevanta beslut och processer. Funktionen bör också ha ett särskilt ansvar för att omhänderta dagens Ö-dialog, så att identifierade frågor tas vidare in i stadens ordinarie besluts- och uppföljningssystem.

En skärgårdssamordnare kan också bidra till att förbättra samordningen mellan olika politikområden – såsom trafik, äldreomsorg, utbildning, samhällsplanering och civil beredskap – där skärgårdens särskilda förutsättningar ofta kräver helhetslösningar. Funktionen bör ha ett tydligt uppdrag, god förankring i organisationen och tillräckliga resurser för att göra skillnad.

Kristdemokraterna föreslår därför:

- att ett skärgårdsråd inrättas under kommunstyrelsen eller stadsledningskontoret
- att rådet ges i uppdrag att bevaka, samordna och lyfta frågor som rör skärgården ur ett helhetsperspektiv
- att rådet även ges en funktion som remissinstans i ärenden som berör skärgården
- att rådets sammansättning och arbetsformer utreds, inklusive former för hur representativitet och urval av ledamöter ska säkerställas

att en skärgårdssamordnare tillsätts, organisatoriskt kopplad till rådet, med ett tydligt uppdrag att driva och samordna skärgårdsfrågor i stadens organisation

6. SKOLA

Utbildning är en rättighet för alla barn, och en väl fungerande skola är en grundpelare i ett starkt välfärdssamhälle. Samtidigt har Göteborgs skolor under lång tid haft utmaningar. Otydliga styrmodeller och varierande förutsättningar har gjort det svårt att skapa långsiktighet och likvärdighet. Det har påverkat både elevernas resultat och lärarnas arbetsmiljö. Göteborgs elever förtjänar en bättre utbildning – och lärarna bättre förutsättningar att utföra sitt viktiga uppdrag.

I skärgården är utmaningarna särskilt tydliga. De små elevunderlagen innebär att skolorna blir småskaliga, vilket ställer högre krav på resurser, flexibilitet och långsiktig planering. Samtidigt är närheten till skolan avgörande – långa resor över vatten är inte ett rimligt alternativ för yngre barn. Att kunna erbjuda en fungerande skola nära hemmet är därför en nyckelfaktor för att hela skärgården ska vara levande och attraktiv för barnfamiljer.

För att hantera de särskilda förutsättningarna finns en särskild ersättning till skolor i skärgården, som är tänkt att kompensera för de merkostnader småskaligheten innebär. Kristdemokraterna anser att detta stöd är nödvändigt och bör finnas kvar så länge dessa förutsättningar gäller. Samtidigt ser vi att dagens nivåer är otillräckliga för att möta behoven. För att säkerställa kvalitet och långsiktighet behöver stödet förstärkas.

Det är också avgörande att värna lågstadieskolornas fortlevnad i skärgården. För yngre barn ska skolan finnas nära hemmet, och ambitionen bör vara att det finns lågstadieverksamhet på varje ö där det finns ett tillräckligt elevunderlag. Detta är viktigt både för barnens trygghet och för skärgårdens långsiktiga utveckling.

För att skolan ska fungera i praktiken krävs även tillförlitliga transporter. Skolresor och möjligheten att röra sig mellan öarna behöver fungera smidigt och tryggt, så att barn kan ta sig till och från skolan utan orimliga restider.

Kristdemokraterna vill se en skola i skärgården som präglas av kvalitet, trygghet och stabila förutsättningar – där varje barn ges möjlighet att lyckas och där familjer kan få en fungerande vardag.

Kristdemokraterna föreslår därför:

- att glesbygdstillägget till skolorna i Södra skärgården förstärks
- att förutsättningarna för småskaliga lågstadieskolor i skärgården särskilt beaktas i stadens styrning och resursfördelning

7. OMSORG OM ÄLDRE

Sverige står inför en demografisk utveckling där andelen äldre ökar kraftigt. Det är i grunden positivt att människor lever längre, men det ställer också högre krav på en äldreomsorg som präglas av trygghet, värdighet och valfrihet. För Kristdemokraterna är det centralt att äldreomsorgen fungerar i hela kommunen – inte minst i Södra skärgården, där förutsättningarna skiljer sig från övriga staden. Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att boenden för äldre är mer än äldreboenden.

I Södra skärgården är andelen äldre högre än genomsnittet i Göteborg, vilket förstärker behovet av fler anpassade boendeformer. Många äldre vill bo kvar i sitt område, nära sitt sociala nätverk. Det är en värdighetsfråga att inte tvingas flytta från sin hembygd på grund av brist på lämpliga bostäder. Därför behöver fler trygghetsboenden möjliggöras även i skärgården, och möjligheten att par kan fortsätta leva tillsammans utvecklas.

Kristdemokraterna värnar mångfald i välfärden. Alternativa driftsformer, såsom idéburna och privata aktörer, är en viktig del av detta. De bidrar till valfrihet, kvalitet och innovation, och ska ges goda och långsiktiga förutsättningar att verka även i skärgården. Det stärker möjligheten att utveckla fler boendeformer för äldre som möter olika behov.

Göteborgs stad har idag en subvention för trygghetsboenden, vilket är positivt. Kristdemokraterna vill dock gå längre och utreda en förhöjd subvention i områden med särskilt stor andel äldre, såsom Södra skärgården. Detta kan bidra till att fler projekt blir genomförbara och att fler äldre får möjlighet att bo kvar i sitt närområde.

Hemtjänsten är en avgörande del av tryggheten för många äldre. Vad som är en värdig omsorg ser olika ut för olika människor, och därför är valfrihet en viktig princip. Samtidigt innebär skärgårdens geografi särskilda utmaningar. Avstånd, transporter och väderberoende ställer högre krav på planering och resurser. För att säkerställa en fungerande äldreomsorg behöver hemtjänstens förutsättningar i skärgården stärkas, inte minst genom anpassade transportlösningar.

Samtidigt behöver välfärden i skärgården präglas av flexibilitet. Vård, hemtjänst och omsorg måste kunna organiseras utifrån lokala förutsättningar, där samverkan mellan olika verksamheter underlättas. För att detta ska fungera i praktiken krävs att transportbehoven mellan öarna säkras, så att personal kan röra sig effektivt och äldre kan få den omsorg de behöver i tid.

Den småskalighet som präglar välfärden i skärgården innebär också högre kostnader. Inom hemtjänsten finns i dag ett särskilt ö-tillägg som ska kompensera för dessa merkostnader, men det är inte tillräckligt för att möta behoven. Kristdemokraterna anser att ersättningen till hemtjänsten i skärgården behöver förstärkas och utvecklas, så att äldreomsorgen i skärgården kan hålla hög kvalitet även framöver.

En trygg äldreomsorg i skärgården är en förutsättning för att hela området ska vara attraktivt att leva i – genom hela livet.

Kristdemokraterna föreslår därför:

- att fler trygghetsboenden och andra mellanboendeformer möjliggörs i Södra skärgården
- att en förhöjd subvention för trygghetsboenden i områden med stor andel äldre, såsom Södra skärgården, utreds och införs
- att valfriheten i hemtjänsten värnas och utvecklas
- att förutsättningarna för hemtjänst i skärgården stärks, särskilt vad gäller transporter och tillgänglighet
- att fungerande transporter mellan öarna säkerställs för att möta omsorgens behov
- att ersättningen till hemtjänsten i Södra skärgården förstärks och långsiktigt säkras

8. FÖRENINGSLIV

Kristdemokraterna ser civilsamhället som en av samhällets tre grundpelare, tillsammans med det offentliga och näringslivet. I civilsamhället – i familjen, föreningen, församlingen och gemenskapen – formas ansvarstagande, tillit och demokratiska värderingar. Därför är det en central uppgift för kommunen att stödja och stärka dessa sammanhang.

Föreningslivet är långt mer än en fritidssysselsättning. Det skapar gemenskap, meningsfull fritid och trygghet – inte minst för barn och unga. Tillgången till mötesplatser, såsom föreningslokaler och ungdomsverksamhet, är avgörande för att ge unga en meningsfull vardag och förebygga utanförskap.

Kristdemokraterna har nationellt drivit igenom införandet av Fritidskortet, som syftar till att ge fler barn och unga möjlighet att delta i organiserade fritidsaktiviteter, oavsett familjens ekonomi. Det är en viktig reform för att stärka jämlikheten och öppna dörrar till föreningslivet.

I Södra skärgården finns särskilda utmaningar. De geografiska avstånden och begränsade kommunikationerna gör det svårare för barn och unga att ta del av ett brett föreningsutbud jämfört med övriga delar av Göteborg. Det ställer högre krav på lokala föreningar och på kommunens stöd. Föreningslivet i skärgården blir därmed extra viktigt – och samtidigt mer sårbart.

Kristdemokraterna vill därför stärka förutsättningarna för föreningslivet i hela Göteborg, och särskilt i områden med särskilda geografiska utmaningar. Samtidigt behöver stödsystemen i större utsträckning ta hänsyn till lokala förutsättningar. Föreningar i skärgården har ofta högre kostnader och sämre tillgänglighet, vilket bör avspeglas i hur bidrag och stöd fördelas. Det gäller såväl föreningsbidrag som stöd till anläggningar och verksamhet.

Kristdemokraterna vill se ett starkt och levande föreningsliv i skärgården – som bidrar till gemenskap, trygghet och livskvalitet för människor i alla åldrar.

Kristdemokraterna föreslår därför:

- att föreningsstödet stärks för att förbättra villkoren för föreningslivet i hela Göteborg
- att särskild hänsyn tas till geografiskt läge och kommunikationsmöjligheter vid fördelning av stöd till föreningar
- att förutsättningarna för barn och ungas fritidsaktiviteter i skärgården stärks, inklusive tillgång till mötesplatser och ungdomsverksamhet

9. MARITIMA NÄRINGAR

Sjöfartsnäringen är tätt sammankopplad med Göteborg och Göteborgs historia. I Södra skärgården, där ett flertal fiskeverksamheter, rederier och sjöfartsanknutna företag har sin bas, blir detta mycket tydligt.

Näringen sysselsätter många människor både direkt och indirekt och bidrar genom de skatteintäkter som skapas till välfärden. Sjöfartsnäringen i Södra skärgården har också inflytande internationellt, och flera verksamheter är världsledande, vilket blir tydligt på Donsö Shipping Meet som samlar tusentals människor från hela världen.

Samtidigt är skärgårdens näringsliv bredare än så. Här finns en mångfald av företag inom besöksnäring, service, transporter, hantverk och andra småföretag som tillsammans utgör grunden för levande ö-samhällen. För dessa verksamheter är förutsättningarna ofta mer utmanande än på fastlandet, med högre transportkostnader, begränsad tillgänglighet och större sårbarhet.

Ett starkt företagsklimat i skärgården är avgörande. Det handlar om att skapa goda och långsiktiga villkor för att kunna starta, driva och utveckla företag – oavsett om det gäller fiske, rederiverksamhet, turismföretag, lokala serviceaktörer eller hantverkare. Regelverk, transporter, tillgång till arbetskraft och grundläggande infrastruktur behöver fungera för att näringslivet ska vara konkurrenskraftigt.

Mycket av förutsättningarna för sjöfartsnäringen avgörs på nationell nivå, exempelvis skatter och regelverk. Därför är det viktigt att Göteborgs stad är väl insatt i näringens villkor och aktivt lyfter dess betydelse i dialogen med staten.

Samtidigt behöver kommunen ta en mer aktiv roll i att stärka innovationskraften i skärgårdens näringar. Göteborg har idag tre Science Parks – Lindholmen, Sahlgrenska och Johanneberg – där forskning, utbildning och näringsliv samverkar. Denna modell bör i högre grad komma även de maritima och kustnära näringarna till del, för att stärka utveckling, hållbarhet och konkurrenskraft.

De blå och gröna näringarna spelar en central roll för både sysselsättning, livsmedelsförsörjning och levande kustsamhällen. Här finns stor potential att utveckla produktionen av sjömat och andra livsmedel, i linje med ambitionerna i den nationella livsmedelsstrategin. För att ta tillvara denna potential krävs goda villkor för företagande, ökad efterfrågan samt ett starkt samarbete mellan aktörerna i hela värdekedjan – från produktion till förädling och distribution.

Kristdemokraterna vill se en utveckling där skärgården inte bara bevaras, utan också ges möjlighet att växa som en plats för arbete, företagande och innovation. Goda villkor för näringslivet är en förutsättning för att människor ska kunna bo kvar, flytta dit och bygga sin framtid i skärgården.

Kristdemokraterna föreslår därför:

- att stärka företagsklimatet i skärgården och förbättra förutsättningarna för att driva företag
- att säkerställa att transporter och infrastruktur fungerar för näringslivets behov
- att Göteborgs stad aktivt lyfter sjöfartsnäringens betydelse i dialog med staten
- att främja samverkan mellan näringsliv, forskning och utbildning även för de maritima näringarna
- att skapa bättre förutsättningar för de blå och gröna näringarna att växa och bidra till ökad livsmedelsproduktion
- att särskilt värna småföretag inom besöksnäring, service och hantverk i skärgården

10. BEREDSKAP OCH SÄKERHET

Ett robust och tryggt samhälle kräver en god beredskap – både i vardagen och vid kriser. För Kristdemokraterna är trygghet en grundläggande rättighet, och det offentliga har ett särskilt ansvar att säkerställa att samhällsviktiga funktioner fungerar även under påfrestningar.

I Södra skärgården är behovet av beredskap särskilt stort. Det geografiska läget, beroendet av färjetrafik och begränsade kommunikationer gör området mer sårbart vid störningar, extrema väderhändelser eller kriser. Avbrott i transporter, elförsörjning eller kommunikationer kan snabbt få stora konsekvenser för både boende och verksamheter.

Samtidigt har skärgården en strategisk betydelse ur ett totalförsvarsperspektiv. Närvaron av militär verksamhet, såsom på Känso, samt behovet av att säkra kritisk infrastruktur som el- och vattenförsörjning, ställer ytterligare krav på robusthet och samordning. Det civila och militära försvaret behöver i högre grad samverka för att säkerställa att skärgården fungerar även under höjd beredskap och ytterst krig.

Avstånden till samhällsservice är längre än i övriga delar av staden, vilket ställer högre krav på lokal förmåga och redundans. Tillgång till fungerande transporter, räddningstjänst, sjukvård och kommunikationer måste säkras även i utsatta lägen. Särskild vikt bör läggas vid att transportlösningar är robusta och flexibla, och inte låses till enskilda energislag, för att säkerställa tillgänglighet även vid störningar i energiförsörjningen.

Kristdemokraterna vill därför stärka beredskapen i skärgården genom både förebyggande åtgärder och förbättrad samordning. En utvecklad myndighetssamverkan, där kommun, region, statliga aktörer och Forsvarsmakten samverkar utifrån ett totalförsvarsperspektiv, är central.

Civilsamhället spelar en viktig roll även här – lokalt engagemang och frivilliga insatser är en tillgång som bör tas tillvara och stödjas.

Det behövs också en tydligare planering för hur skärgården ska fungera vid kriser. Det handlar om allt från evakuering och sjuktransporter till tillgång till information, livsmedel och nödvändig service. Beredskapsperspektivet måste genomsyra stadens planering och beslut som rör skärgården.

En stärkt beredskap bidrar inte bara till ökad trygghet i kris – det stärker också tilliten och robustheten i vardagen.

Kristdemokraterna föreslår därför:

- att en särskild beredskapsplan tas fram för Södra skärgården, anpassad efter områdets geografiska förutsättningar
- att beredskapsperspektivet integreras i all planering som rör skärgården
- att stärka myndighetssamverkan i skärgården utifrån ett totalförsvarsperspektiv, inklusive civil och militär samordning
- att säkerställa robust och flexibel transportkapacitet som inte är beroende av ett enskilt energislag

SLUT